

I. N. 7.

Dissertatio Gradualis,

De

*Præjudiciis Oeconomiae
Noxiis,*

---

*Pars Secunda et ultima, prima edita fuit
Sub præses: Kalm.*

Quam

Adnuente Amplissima Fac. Philos.

Præside

Mag. SALOMONE KREANDER,

Oeconom. Profess. Reg. & Ord. Reg. Soc. Patr.

Svec. Membro,

Examinandam exhibet

ISAACUS ERICUS ESTLANDER,

Ostrobothniensis,

In Auditorio Majori

Die VIII Julii An. MDCCLXXXIX,

H. A. M. C.

 Aboæ, Typis Frenckellianis.

Eum quidem in finem conditum est genus hominum, ut veritatem inquirant sedulo, & summa ejus dulcedine delectati, ejusque suffulti subsidio, suam promoveant felicitatem. Verum post cladem primævam, & manes illos deplorandos, quos ex communi patimur morbo, non potest dici satis, immo ne cogitari quidem, *quanta sub nocte nostra dies jaceat*, & quam multis, in cognoscendo vero, difficultatibus impeditus sit humanus animus. Spissa errorum caligo radios veritatis obnubilat, & remoras pæne inextricabiles objicit. Nusquam non occurrunt ingenia pravis judiciis obnoxia, quæ in vero dignoscendo prorsus cæcutiunt, & noctuarum instar caligine delectantur. Sed tædet diutius immorari argumento, quod quam vellem minus evidens esset! Nunc vero stultitia & inanum opinionum supelectile adeo scatet mens humana, ut cum lacte quoque nutricis errorem suxisse videatur. Ab hac vero infirmitatis culpa, immunes esse deberent provectiores literarum cultores, quos eruditio a rerum omnium ignara sed credula plebe secernit, & scientia-

tiarum Divina ambrosia allicit, ut rationes & causas rerum solide non tantum perspiciant, sed & sanum de rebus omnibus iudicium adhibeant. Interim tamen inter splendida eruditorum vitia, quibus omne seculum laboravit, haud postremum obtinent locum *Præjudicia*, quæ feraces scientiarum agros, carduis & spinis errorum nullo non tempore implent. Impense quidem seculo huic & superioribus gratulamur, quod jam discussis antiquiorum temporum offuciis artes & scientiæ reviviscere cœperint, etjam apud Gentes ignorantiae caligine antea obsitas, quæ jam cum nationibus cultissimis certare incipiunt. Verum feliciora hæc scientiarum fata non diu venerari licuit, antequam infinitæ in illis lites & discordiæ a quorumvis male sedula manu sererentur. Unde evenit ut varia illa opinionum monstra non tam profligentur ab eruditis, quam potius istis obstetricantibus mirifice adolefcent; id quod de omnibus in universum scientiis valet, quarum ut nulla est, quæ non certas suas continet veritates, ita nec ulla sine aliqua præjudiciorum macula in orbem prodiit litteratum. Quod ad scientias attinet Oeconomicas, veritatem hujus rei quadantenus demonstravit Frater meus dilectissimus RUD. JOS. ESTLANDER Pastor Eccles. in Lappfjerd meritiſſimus, qui in dissertationis suæ de *præjudiciis Oeconomicæ noxiis* particula prima, Præsidio summi viri, Oeconom. quondam ad Reg. hoc Lyceum Professoris D:ni Doct. PETRI KALM A:o 1778 edita, non nulla

atro carbone notavit præjudicia Oeconomica, aliis incepta sua eodem ausu persequendi laborem commendans. Nos itaque eundem in finem specimen edituri Academicum, in eadem materia continuanda exiles nostras periclitari volumus vires: quem innocuum nostrum conatum, ut B. L. mitiori censura perstringat, eo magis præoptare nobis necesse est, cum verendum hac omnino occasione sit, ne in ipso fere vestibulo festinatæ opellæ, pedem figere nos cogant, præter cæteras, remoræ etjam typographicæ.

§. V.

In laudatæ dissertationis §. 2. inter argumenta maximi ponderis, in quibus explicandis versabitur Oeconomia publica, hoc quoque jure refertur negotium, sollicitè caute & prudenter indagandi, quinam pessuli, luxui, intensissimo Oeconomix & felicitatis publicæ hosti obdendi sint, ita ut privata luxuria odio habeatur, publica magnificentia prudenter adhibita diligatur. In quo quidem argumento enodando, multos multis favisse præjudiciis, adeoque multifariam esse hallucinatos, tanto minus mirari nobis contigit, quo difficilius esse constat accuratam ipsius luxus condere definitionem, & determinatos ejus & frugalitatis, omni in casu constituere limites. Sed monere heic quoque licet, non probari nobis præconceptam eorum opininonem, qua multi falso quidem rentur, nullam fatis dilucidate tractari & explicari posse
ide

ideam, quam quæ antea accurate & logice definiatur. Recte enim Cicero, ut res obscuræ, ait, definiendo evadunt clariores, ita res claræ definiendo fiunt obscuriores. Quid sit luxus, suus cujusque sensus communis, status & conditio, firmior aut infirmior valetudo, opes & facultates, legesque, si quæ in civitate quadam latæ fuerint, sumptuariæ docere possunt. Terribilissimum autem est præjudicium, quo quidam aut ingenii ostentandi causa, aut specie veritatis decepti, luxum utilem civitati esse, & ad ejus florem non parum conducere opis, specioso argumentorum apparatu adstruere allaborarunt. Quæ tamen omnia uno ictu facile corruunt, quam primum consideraverimus, luxum; quod nemo unquam negavit, aut negare potest, mores civium reddere perditissimos; moribus vero perditis, quid potest in civitate esse incolume aut validum? Bene igitur illustris MONTESQUIEU in immortalis operis *de L'esprit des loix*, livr. VII chap. II. *Moins il y a de luxe dans une republique, plus elle est parfaite. Il n'y en avoit point chez les premiers Romains; il n'y en avoit point chez les Lacedemoniens; & dans les Republiques, ou l'egalité n'est pas tout-a-fait perdue, l'esprit de commerce, travail & de vertu, fait que chacun y peut, & que chacun y veut vivre de son propre bien, & que par consequent il y a peu de luxe. A mesure que le luxe s'etablit dans une republique, l'esprit se tourne vers l'interet particulier. A des gens, a qui il ne faut rien que la necessaire, il ne reste a desirer que la*

gloire de la patrie, & la sienne propre. Mais une ame corrompue par le luxe a bien d'autres desirs. Bien tot elle devient ennemie des loix, qui la genent. Le luxe que la garnison de Rhege commença a connoitre fit qu'elle en egorgea les habitans. Sitot que les Romains furent corrompus, leur desirs devinrent immenses. Quand par un impetuositè generale tout le monde se portoit a la volupté, que devenoit la vertu? Non satis equidem mirari possumus, quod a sagacissimi cæteroquin ingenii viris, pro hoc, quod rejicimus, paradoxo pugnantibus, affirmari videamus, causam interitus imperii Romani in luxu non esse quærendam. Veriorem, inquiunt hujus rationem TACITUS suppeditat, ubi *invalido legum auxilio, quæ vi, ambitu, postremo pecuniis turbabantur*, id periisse testatur. Unde autem quæso, hæc omnia provenere, nisi ex luxuria? de cujus pestilentissima & immedicabili, ad evertendam rem publicam Romanam, rabie, plurimis in locis ipse conqueritur Tacitus, cui pollicem premunt cæteri omnes rerum Romanarum Scriptores.

§. VI.

Sed urgent tamen ingeniosi luxus defensores; luxuriam parvas duntaxat civitates pessumdare, magnis vero insigne adferre robur lucrumque. Auctor augustissimus libri *L'Anti Machiavel ou examen du Prince de Machiavel* hac de re ita habet: *Le luxe, qui nait de l'abondance, & qui fait circuler les richesses par toutes*

tes

les veines d'un état, fait fleurir un grand Roijaume; c'est lui qui entretient l'industrie, c'est lui qui multiplie les besoins des riches pour les lier par ces memes besoins avec les pauvres. Le luxe tout au contraire feroit perir un petit état; l'argent sortant en plus grand abondance du pays, qu'il n'y rentreroit a proportion, feroit tomber ce corps delicat en consommation, & il ne manqueroit pas de mourir ethique. Minus recte heic urgetur, absente luxu statim cessare vigorem commerciorum floremque artium manuariarum, præstat enim exteris vendere merces, quam domesticæ luxuriæ easdem consecrari. Novimus statum Fabricarum in Belgio fœderato, novimus & in Gallia. Differentiæ inter lucrum quod ex hac fodina utraque haurit natio, causas alias varias esse, licet negari nequeat, nulli tamen dubitamus, quin & in earundem censum optimo suo jure veniat major in Galliæ quam in Batavorum finibus luxus, unde fit, ut pars non modica eorum, quæ in fabricis conficiuntur, domesticus usus, in fraudem publicæ utilitatis consumat. Certissimus itaque, in civitate tam magna quam parva, est luxuriæ effectus, quod quæ multorum antea rem privatam invasit, pedetentim publicam tandem corripiat paupertas. Recte igitur
LUCIANUS I. in Ruf. v. 35.

Et luxus populator opum, quem semper adhærens
 Infelix humili comitatur gressu egestas.

§. VII.

Numerum legum nostrarum Oeconomicarum sunt qui laudent, sunt qui vituperent. Nos multitudinem earum salutis publicæ sæpe obesse autumamus. Quocirca urgentes audire nobis videmur multos, felicissimum illum esse imperii statum, in quo norma agendorum cuique sit manifesta, eaque non generalis tantum, sed ad specialiores quoque casus applicata: optime suis civibus consulere illos Principes, qui cuilibet scelerum generi peculiarem opponant legem: justitiæ suam tribui, si quilibet casus dabilis lege muniat. Quorum quidem nonnulla vere, non nulla parum circumspecte dicuntur. Tantum quidem abest, ut legibus suam in Republica necessitatem derogemus, ut potius, hac sublata, ipsam rempublicam tolli statuamus cum CICERONE, ita in Orat. pro A. Cluent. pronunciante: *mens & animus & consilium & sententia civitatis, posita est in legibus.* Id vero in utramque partem disquiritur multitudo legum reipublicæ noceat, an vero profit, ubi quidem nos, ut diximus, illorum sententiæ accedimus, qui hanc civitati detrimentosam esse arbitrantur. Certe ut in quavis societate, ita in republica diversæ occurrunt actiones diversis nuncupandæ nominibus, diversamque præ se ferentes naturam. Sed tamen hæc omnes necessario inter se conveniunt in aliquo tertio, quod non aliud esse potest, quam bonitas vel malitia. Hæc vero non aliunde quam ex habitu & relatione ad legem est dijudicanda, i-

ta ut si actio cum lege conveniat, bona audiat, si autem discrepet, mala. Ergo in Republica bene instituta, lex est illa norma, ad quam quælibet actiones civium referendæ sunt, quæque omnibus est inculcanda, & cujus ad tenorem cuncta erunt mensuranda. Hinc pronò, quod ajunt, fluit alveo, præcipuas has esse legis affectiones: ut sit perspicua, æquivocationibus nullis obnoxia, nec in diversas partes flexibilis, sed æqua lance omnium actiones æstimans, item adæquata h. e. continens omnes eos titulos, ad quos actiones istæ diversæ revocari possint, adeoque ad quoscunque demum status applicabilis, constans porro, nec facile & temere mutabilis; paucis denique verbis & præceptis concepta, ut tanto facilius memoriæ insigatur, & infixa hæreat. Paucitas quidem deducitur a fine earum proximo, qui est observatio: quod si enim plures latæ fuerint, multitudine obruuntur cives, atque sic illæ, quas omnes observare, memoriaque tenere nequeunt, sensim in contemptum abeunt. Cumque variæ præter legem generalem feruntur leges, harum iterum legum novæ adduntur explicationes, & insuper cujusvis explicationes vel restrictiones, in infinitum fere numerum excrescit multitudo legum. Oneratur hoc numero Judex sententiam pronuntiaturus, cujus officium est, genuinum legis agere interpretem & unicuique id jus quod lex tribuit, adjudicare: oneratur etjam quilibet Actor justitiam suæ causæ secundum multas has leges æstimaturus, ac in foro prolaturus.

Superfluum denique est plures condere leges, & in quovis casu dato novum apud Principem efflagitare edictum. Novæ enim illæ leges aut conveniunt cum lege, quam dico primigeniam, aut non; si non conveniant, injustæ sunt vel hæc vel illa, si conveniant, supervacaneæ. Parum itaque abest, quin statuamus crebra statuta multasque leges argumentum esse mali regiminis & morbosæ reipublicæ, quemadmodum multa emplastra & remedia certa sunt signa corporis morbidi.

